

Εκπαιδευτικές πρακτικές και ανισότητες: σχέση σχολείου – οικογένειας

Διδάσκουσα: Νέλλη Ασκούνη

Στόχοι του μαθήματος

- Η μετάδοση συγκεκριμένου γνωστικού περιεχομένου, το οποίο εξειδικεύει τις γνώσεις που έχουν ήδη οι φοιτητές από το πεδίο της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης.
- Η ανάπτυξη ερευνητικών ικανοτήτων και η εξοικείωση με την ερευνητική πρακτική, ως αποτέλεσμα της συμμετοχής των φοιτητών σε όλα τα στάδια της εμπειρικής έρευνας.

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές:

α) σε επίπεδο γνώσεων θα είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν το κοινωνιολογικό περιεχόμενο της έννοιας «εκπαιδευτικές πρακτικές»
- να έχουν κατανοήσει μέσα από ποιο πρίσμα μελετούν οι κοινωνιολογικές προσεγγίσεις τη σχέση σχολείου και οικογένειας
- να γνωρίζουν βασικές κοινωνιολογικές θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στην εκπαίδευση
- να γνωρίζουν τους μηχανισμούς διαμόρφωσης των κοινωνικών ανισοτήτων
- να έχουν κατανοήσει τη σημασία της κοινωνιολογικής θεωρίας για την εμπειρική έρευνα
- να γνωρίζουν τις βασικές ποιοτικές μεθόδους της κοινωνιολογικής έρευνας.

β) σε επίπεδο δεξιοτήτων θα είναι σε θέση:

- να συγκροτούν μια βασική βιβλιογραφία για το αντικείμενο της έρευνας
- να οργανώνουν αυτόνομα τη μελέτη τους
- να παρουσιάζουν κριτικά τα κείμενα της βιβλιογραφίας (γραπτά και προφορικά)
- να αξιοποιούν τη βιβλιογραφία για τη διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος και το σχεδιασμό της έρευνας
- να διαμορφώνουν τα ποιοτικά εργαλεία της έρευνας (διατύπωση ερωτήσεων / οδηγού συνέντευξης)
- να διεξάγουν συνεντεύξεις
- να αναλύουν τα εμπειρικά δεδομένα υπό το πρίσμα της θεωρίας
- να εντοπίζουν τα όρια της έρευνας
- να διατυπώνουν με σαφήνεια την επιχειρηματολογία τους στον προφορικό και γραπτό λόγο.

γ) σε επίπεδο ικανοτήτων θα είναι σε θέση:

- να διακρίνουν τα διαφορετικά ερωτήματα που τίθενται στο πλαίσιο της έρευνας από αυτά που τίθενται στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πράξης.
- να αναγνωρίζουν τη σημασία της έρευνας για την κατανόηση και την οργάνωση της εκπαιδευτικής πράξης.
- να αξιοποιούν τα αποτελέσματα της κοινωνιολογικής έρευνας για την κατανόηση της επίδρασης των κοινωνικών παραμέτρων στην εκπαιδευτική πραγματικότητα.

- να αντιμετωπίζουν κριτικά τις αυτονόητες «αλήθειες» της κοινής σκέψης σχετικά με τις «καλές» εκπαιδευτικές πρακτικές και να διακρίνει τους ταξικούς προσδιορισμούς τους.
- να συνεργάζονται με τους/ις συμφοιτητές/ριές του για να διατυπώσουν το ερευνητικό ερώτημα με βάση τη θεωρία και να επιλέξουν την κατάλληλη ερευνητική μέθοδο.
- να αξιολογούν τις ερευνητικές προτάσεις των συμφοιτητών/ριών με βάση το κοινωνιολογικό γνωστικό υπόβαθρο του μαθήματος.

Περιεχόμενο του μαθήματος

Το πρώτο μέρος του μαθήματος είναι σεμιναριακής μορφής και έχει ως αντικείμενο τη θεωρητική προσέγγιση του ζητήματος των κοινωνικών ανισοτήτων στην εκπαίδευση. Το δεύτερο μέρος του μαθήματος είναι εργαστηριακής μορφής και εμπλέκει τους φοιτητές στην πραγματοποίηση έρευνας με αντικείμενο τις ταξικές διαφοροποιήσεις των εκπαιδευτικών πρακτικών. Ειδικότερα το μάθημα επιδιώκει να εξοικειώσει τους φοιτητές με το ερευνητικό εργαλείο της ημιδομημένης συνέντευξης.

Το πρώτο μέρος του μαθήματος περιλαμβάνει:

- α) επεξεργασία του θεωρητικού πλαισίου (- Κοινωνικές ανισότητες και εκπαίδευση / - Θεωρίες για την αναπαραγωγή της ανισότητας: Πολιτισμικό κεφάλαιο και habitus / Παιδαγωγικοί κώδικες και κοινωνικός έλεγχος)
- β) μελέτη σύγχρονων ερευνών από την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο τη σχέση οικογένειας - σχολείου, καθώς και τους μηχανισμούς (ανα)παραγωγής των ταξικών ανισοτήτων στο επίπεδο των εκπαιδευτικών πρακτικών των γονέων (πρότυπα ανατροφής των παιδιών, παιδαγωγικές επιλογές, εκπαιδευτικές στρατηγικές, πολιτισμικές πρακτικές) και των εκπαιδευτικών (πρακτικές διαχείρισης της γνώσης και της παιδαγωγικής σχέσης, αξιολόγηση, κατηγοριοποίηση των μαθητών).

Οι φοιτητές μελετούν από πριν τα κείμενα της βιβλιογραφίας. Η επεξεργασία των κειμένων στο σεμινάριο γίνεται σε μικρές ομάδες (των 3-4 ατόμων) και σε ολομέλεια. Οδηγεί στη διαμόρφωση του ερευνητικού ερωτήματος το οποίο θα αποτελέσει το αντικείμενο της έρευνας που θα εκπονήσουν από κοινού οι συμμετέχοντες στο μάθημα φοιτητές.

Το δεύτερο μέρος του μαθήματος αναφέρεται στον σχεδιασμό και διεξαγωγή μικρής κλίμακας έρευνας.

Περιλαμβάνει:

- Επεξεργασία ζητημάτων σχετικά με τις ερευνητικές μεθόδους και τη σχέση τους με τη θεωρία.
- Διατύπωση των ερευνητικών υποθέσεων.
- Σχεδιασμό της έρευνας: καθορισμός των μεθοδολογικών εργαλείων (οδηγός συνέντευξης) και του δείγματος.
- Συλλογή των ερευνητικών δεδομένων (διεξαγωγή των συνεντεύξεων ατομικά από τον καθένα. Κάθε φοιτητής πραγματοποιεί δύο συνεντεύξεις).
- Απομαγνητοφώνηση verbatim των συνεντεύξεων (ατομικά από κάθε φοιτητή).
- Επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων (κατηγοριοποίηση, ποιοτική ανάλυση περιεχομένου) (εργασία σε ομάδες).

- Προφορική παρουσίαση (με τη χρήση power point) – ερμηνεία των ευρημάτων.
Κάθε ομάδα παρουσιάζει την ανάλυση των δεδομένων που προκύπτουν από τις συνεντεύξεις.

Στο τέλος του μαθήματος οι φοιτητές οφείλουν να υποβάλουν:

- α) μία ατομική εργασία η οποία περιλαμβάνει κριτική παρουσίαση ενός κειμένου της βιβλιογραφίας
- β) ομαδική εργασία υπό μορφή δοκιμίου η οποία περιλαμβάνει παρουσίαση της προβληματικής της έρευνας με βάση τη βιβλιογραφία που μελετήθηκε στο πλαίσιο του μαθήματος και ανάλυση του συνόλου των συνεντεύξεων που πραγματοποίησε η ομάδα με βάση τα εννοιολογικά εργαλεία του θεωρητικού πλαισίου.
- γ) τις απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις.

Αξιολόγηση

- α. συμμετοχή στο σεμινάριο (10%)
- β. συμμετοχή στο εργαστήριο σχεδιασμού της έρευνας (10%)
- γ. διεξαγωγή δύο ημιδομημένων συνεντεύξεων (15%)
- β. προφορική παρουσίαση ομαδικής εργασίας με power point (15%)
- γ. ατομική γραπτή εργασία κριτικής παρουσίασης ενός κειμένου της βιβλιογραφίας (15%)
- δ. ομαδική γραπτή εργασία υπό μορφή δοκιμίου με αντικείμενο την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων που προκύπτουν από τις συνεντεύξεις (35%)